

---

*Олег
Кисельов*

«РЕЛІГІЄЗНАВЧІ НАРИСИ»: НОВИЙ ЧАСОПИС З РЕЛІГІЄЗНАВСТВА

Некомерційний і не «ВАКівський» часопис «Релігієзнавчі нариси» видає громадська організація Молодіжна асоціація релігієзнавців. Він має на меті заповнити нішу часописів «за інтересами» — не заангажованих ані фінансово, ані адміністративно, ані конфесійно, ані тематично. Видання зареєстроване як щорічне, відтак станом на сьогодні маємо тільки два числа, що вийшли відповідно 2010 та 2011 років, хоча починаючи з 2012-го редколегія журналу має намір видавати його двічі на рік.

У чому особливість цього часопису? По-перше, оскільки він не увиходить до переліку фахових видань (що є принциповою позицією редакційної колегії), то, з одного боку, публікація у ньому є безоплатною (часопис видають за рахунок коштів Молодіжної асоціації релігієзнавців), а з іншого — кількість аспірантів та докторантів, які прагнуть опублікуватися у ньому, наближається до нуля. Останній факт дає можливість редколегії й одночасно стимулює самій вести пошук і запрошувати авторів до публікації, а відтак — формувати змістове наповнення часопису.

По-друге, «Релігієзнавчі нариси» мають певні сталі рубрики, які переходять із числа в число. Ідеться перш за все про такі рубрики, як «Релігієзнавство у Східній Європі», «Теорія і методологія», «Переклад», «Архів» та «Новинки літератури».

Рубрика «Релігієзнавство у Східній Європі» подає статті, що розкривають історію, сучасний стан та перспективи розвитку дослідження релігії у країнах Східної Європи. Чому увагу зосереджено саме на цьому регіоні? На мою думку, постсоціалістичні країни мають спільні проблеми подолання домінування марксист-

ської методології у дослідженні релігій, відтак, для українських релігієзнавців вкрай важливо бути обізнаними з тенденціями розвитку релігієзнавчої науки у сусідніх країнах. У перших двох числах цю рубрику репрезентовано статтями Л. Владиченко про релігієзнавчі інституції України, Г. Гофмана про історію розвитку дослідження релігії у Польщі, С. Карасьової про інституційне оформлення релігієзнавства у Білорусі та П. Костилева про проблеми релігієзнавчої освіти в Росії. Вже відомо, що у третьому числі міститиметься стаття А. Ніколової про болгарське релігієзнавство, а в наступних числах — статті про сучасний стан релігієзнавства у Вірменії та Чехії.

У схожому контексті сформовано і другу рубрику часопису — «Теорія і методологія», де йдеться про ретрансляцію та аналіз напрацювань західного релігієзнавства, а також розвиток власної теорії та рефлексію над нею. Цю проблематику вже репрезентовано статтями О. Сарапіна про проблему сутності релігії у вітчизняному релігієзнавстві, О. Дзюби та В. Хромця про аналіз релігії як системи, С. Капранова про проблеми ідентифікації конфуціанства як релігії, О. Кисельова про типологію та класифікацію віри багаї та І. Папаяні про наративний підхід до релігійної ідентичності. У наступному числі заплановано опублікувати статті Д. Шестопальця про проблему «інсайдер—аутсайдер» у релігієзнавчих дослідженнях та О. Мухи про застосування постмодерністської методології у релігієзнавстві.

Рубрика «Переклад» ознайомлює читачів із сучасними зарубіжними дослідниками релігії, що, на думку редколегії, має стимулювати вітчизняних релігієзнавців до більш виражених у теоретичному плані студій. Читачам пропонувано переклади статті всесвітньо відомого соціолога релігії Р. Старка «Секуляризація — спочивай із миром» та лекції британського релігієзнавця Дж. Кокса «Релігія без Бога: методологічний агностицизм та майбутнє релігієзнавства». Орієнтуючись на те, що переклади можуть бути використані у навчальному процесі, передусім у підготовці фахівців-релігієзнавців, у третьому числі буде подано статтю Р. Стадстила та П. Кабрери про першоджерела у релігієзнавстві. Цією публікацією можна буде послуговуватися при викладанні курсу з методології наукового дослідження не лише релігієзнавцям, а й філософам, культурологам, політологам та студентам інших соціогуманітарних спеціальностей.

Рубрика «Архів» актуалізує доробок вітчизняних мислителів минулого і привертає увагу українських читачів до вітчизняної традиції осмислення та дослідження релігійних традицій. У випусках часопису, що вже побачили світ, рубрику репрезентовано уривком з книги «Філософія релігії» М. Боголюбова та першою частиною статті Ф. Орнатського «Виклад і критичний аналіз погляду Макса Мюлера на релігію, її походження та розвиток». У третьому числі часопису публікуватиметься стаття академіка А. Кримського про бабізм та багаїзм.

Ще одна постійна рубрика часопису — «Новинки літератури» — містить рецензії на нові книги з релігієзнавчої тематики та бібліографії. У часописі вже надруковано рецензії на книги О. Кисельова «Феномен екуменізму в сучасному християнстві», О. Костюка «Релігійний міф: становлення і трансформація», О. Богомоллова, С. Данилова та І. Семиволоса «Іслам і політика ідентичностей у Криму», К. Колдвела «Роздуми над революцією в Європі: іміграція, іслам та Захід» (Reflections on the Revolution in Europe: Immigration, Islam and the West), Н. Гаврилової

«Сучасна релігійність. У що і як вірить молодь України» (Современная религиозность. Во что и как верит молодежь Украины), Г. Гофмана «Історія релігієзнавства у Польщі», А. Книша «Іслам в історичній перспективі» (Islam in Historical Perspective) та М. Столяр «Релігія радянської цивілізації» (Религия советской цивилизации).

Наведена у часописі бібліографія відображає видані в Україні індивідуальні та колективні монографії і брошури з релігієзнавчої проблематики, а також підручники та посібники зі спеціальних релігієзнавчих дисциплін.

У другому числі «Релігієзнавчих нарисів» також започатковано публікацію переліку дисертаційних робіт з релігієзнавчої проблематики на підставі оголошень, поданих у виданнях «Науковий світ» та «Бюлетень ВАК України». Редколегія вважає, що ознайомлення із переліком дисертаційних робіт допоможе читачам зорієнтуватися у тематичних напрямках вітчизняного релігієзнавства.

Крім зазначених рубрик, у перших двох числах часопису подано статті, присвячені Євангелію від Фоми, космологічним уявленням циган та зороастрійців, деяким аспектам історії християнства, юдаїзму та ісламу на території сучасної України, а також окремим аспектам сучасної релігійної ситуації як в Україні, так і у світі загалом.

Читач уже міг помітити, що значна частина статей часопису присвячена не християнству, що відповідає політиці редколегії. Це пов'язане з тим фактом, що релігієзнавство саме по собі є достатньо християноцентричним — поняттєвий апарат і значна частина концепцій, класифікацій та типологій мали за відправну точку саме християнство. З іншого ж боку, наука про релігію постала у другій половині ХІХ сторіччя як порівняльне релігієзнавство, тому звертала увагу переважно на нехристиянські релігії. Тому для вироблення валідних релігієзнавчих концепцій і теорій дослідники мають бути обізнані не лише із християнством. Поряд із тим, позаяк українське суспільство є поліконфесійним, наукове та експертне співтовариство потребує фахівців із різноманітних релігійних традицій. Відповідаючи на цей академічний запит, редколегія вишукує фахівців з нехристиянських релігій і, публікуючи їхні статті, прагне викликати інтерес у студентів та молодих дослідників до дослідження як найширшої тематичної палітри. Зокрема, у третьому числі заплановано опублікувати статтю А. Шабашова про релігійність гагаузів та статтю І. Колесника, присвячену дзен-буддизму.

Можна сподіватися, що за кілька років читачі часопису «Релігієзнавчі нариси» погодяться, що він поступово заповнює білі плями українського релігієзнавства.